

Dominique Venner

Deset let po **dobrovolné smrti** Dominiqua Vennera v katedrále Notre-Dame o něm hovoří jeho vdova v *À la rencontre d'un cœur rebelle*, knize rozhovorů, které s ní vedl Antoine Dresse: stránku po stránce osvětluje Clotilde Vennerová kontury tajnůstkářské postavy svého manžela, jehož cudnost mu vždy bránila mluvit o sobě – to nestoudný plebs se dnes vyznává horem dolem, i když jde o samé nicotnosti. Proč se přesto rozhodla o svém muži padlému v boji za Evropu promluvit, prolomit mlčení, to u vdovy Vennerové zjišťuje redakce bretonského (Breizh) zpravodajského webu.

Breizh-info.com: Můžete se našim čtenářům představit?

Clotilde Vennerová: Byla jsem manželkou Dominiqua Vennera a žila jsem s ním dvanáct let, posledních dvanáct let jeho života. Než jsme se potkali, vystudovala jsem filosofii a dva roky jsem pracovala s **Guillaumem Fayem**, pro něhož jsem v době vydání *Colonisation de l'Europe* [2000] a *l'Archeofuturisme* [1998] organizovala propagační zájezdy po celé Francii.

Prodávala jsem také knihy a pracovala pro Librairie nationale 1] Gillese Soulase. A právě tam jsem se s **Dominiquem Vennerem** setkala. Představila nás Anne Brassiéová. Začala jsem pro něho pořádat přednášky. Zpočátku byly naše vztahy profesionální, ale časem se staly

soukromější. Se svou ženou nežil už půl roku.

V té době, po zastavení časopisu **Enquêtes sur l'histoire**, obnovil **Nouvelle revue d'Histoire** (NRH) a já s ním spolupracovala coby novinářka. Psala jsem pod pseudonymem Pauline Lecomte.

Byl mezi vámi velký věkový rozdíl, že?

No jéje. Když jsem ho poznala, bylo mi třicet a jemu šestašedesát. Ale aby vaši čtenáři věděli, byla to jeho žena, kdo ho opustil, když jsem ho potkala, byl už svobodný. Intelektuálně jsme si vzhledem k jeho politické minulosti a mému studiu filosofie padli do oka okamžitě. A to i přes ten velký věkový rozdíl.

To, co nás opravdu spojovalo, byla tahle velice vzácná intelektuální spoluúčast. Byl to člověk silný, ale také křehký, jako všichni spisovatelé a umělci. Když jste bez podpory manželky nebo družky, je to kruté. Často mi děkoval, že jsem u něho, za podporu. Říkal, že to je pro něho velmi důležité. Často se jevil jak pruský autor, tvrdě, ale byl to i člověk citlivý, trápící se. Někdy to s ním bylo trochu jak na horské dráze. Jednou zoufalý, že nemůže dosáhnout toho, co chtěl, jindy povznesený. Pokud nemá člověk někoho, kdo by ho v té náladě, v tom trápení, občas povzbudil, je to těžké.

Takže o Dominique Vennerovi nelze mít jen tu představu nemálo tvrdého muže?

Ne. Je fakt, že tu představu samuraje, pruského junkera, jsme o něm často měli, zatímco on byl člověk neobyčejně citlivý. Člověk se takhle nezabije, když není velký romantik. Byl ohnivý, na dřev ohnivý. Ale měl sebekázeň, aby to skryl. Občas jsem mu říkala, že ta sebekázeň, ta přísnost, je přehnaná. Na veřejnosti působil často velmi chladně. I když byl pravým opakem chladu. Ale to bylo jeho sebekázní, dědictvím aristokratického ideálu. Neprojevoval emoce.

Vzorem Dominiqua Vennera byl [Ernst] **Jünger**. Tedy evropská aristokracie, anglická, německá, *never complain, never explain...* („Nikdy si nestěžuj, nikdy nic nevysvětluj“) Dominique byl Říman. A v Římě *gravitas, dignitas*, znamenalo nelíbat svou ženu na ulici, nesmát se. Příliš se smát, příliš uvolněně, to je ochabnutí formy. 2]

Patřil do té staré Evropy. Měli byste vidět **Velkou iluzi**, kde Eric von Stroheim a Pierre Frenet hrají německého a francouzského aristokrata. To byla výchova, jaká se poskytovala ve starých evropských rodinách. A Dominique k tomu světu patřil. Někteří lidé mu dnes nerozumějí, protože byl tak trochu z jiné doby, ze staré Evropy.

**À la rencontre
d'un cœur rebelle**
Entretiens sur Dominique Venner

Clotilde Venner
Antoine Dresse

éditions

*Clotilde Venner et Antoine
Dresse - À la rencontre
d'un cœur rebelle.
Entretiens sur Dominique
Venner (La Nouvelle
Librairie, 2023)*

Není odpovídání v knize rozhovorů o vašem zesnulém manželovi emočně složitě? Protože to je intimní téma.

Když o něm mluvím, vždycky to jitrí bolest, už deset let, tu a tam se do toho přesto pustit musím. Bolest z toho, že jsem ztratila muže, kterého jsem milovala a obdivovala. Ale zároveň je mojí povinností o něm mluvit. Napsalo se o něm tolik protichůdných věcí, že jsem si řekla, že bych promluvit měla. A jsem ráda, že se tak stalo s **Antoinem Dresse**m, který má videokanál Ego Non a je skvělý, kultivovaný a okouzlující mladý muž. Naše intelektuální spolupráce byla příjemná.

Ale vidíte, i teď, když o tom s vámi mluvím, pořád je v tom trápení. Vyvolává to melancholii a smutek. Když s někým žijete, často si ani neuvědomíte, čím vším byl nebo co představoval. Jaká to byla radost s ním žít, to vám ještě víc dojde po jeho smrti.

Když si znovu čtu jeho knihy, říkám si, jak velké štěstí jsem měla, žít s tak velkým člověkem, jako byl Dominique Venner.

Svou knížku dedikujete manželovi Dominique Vennerovi, ale také Mano Dayakovi. Kdo to byl a proč to věnování?

Život mě poznamenal už před mým vztahem s Dominiquem. V sedmnácti jsem v Nigeru potkala Mano Dayaka, vedl agenturu Temet Voyages, která organizovala rallye Paříž-Dakar. Zamílovali jsme se a já otěhotněla. Narodil se mi syn. **Mano Dayak** byl tehdy muž známý z titulních stránek časopisů a novin. Muž, který ve svém domě přijímal herce a slavné osobnosti (Jacques Higelin, Claude Brasseur...). Přátelil se i s [závodníkem] Thierrym Sabinem.

Když byly mému synovi tři roky, začala jsem na Sorbonně studovat filosofii. Pak proběhly první masakry Tuaregů. Mano Dayak, kterého někteří kritizovali, že je „Tuareg z pařížského salonu“, nechal všeho a postavil se do čela povstání. Tři roky žil mezi svými lidmi v *maquis*. Poté přišel návrh mírové dohody. Letěl ledadlem, aby se těch jednání účastnil, a letadlo za letu explodovalo (oběti několika pokusů o atentát se stal už dříve). Bylo to 15. prosince 1995. Pohřbili ho v poušti Ténéré. A jeho jméno dnes nese letiště v **Agadezu**.

Často jsem lidi slyšela vykládat, že mojí životní dráhu nechápou, proč prý jsem měla vztah s Tuaregem a pak s Dominiquem Vennerem. Pro mě v tom ale žádný rozpor není. Oba muži,

kteří jsem milovala, byli bojovníci, co zemřeli ve službě svému lidu. Ostatně o Manovi po jeho smrti napsal skvělý článek **Jean Mabire**, protože ho poznal prostřednictvím svého syna Halvarda, který byl Manovým přítelem.

Ano, otec mého syna není Evropan, je to Tuareg. Studoval ve Francii, ale vrátil se do své země, aby založil cestovní kancelář a zemřel tam za svůj lid. Dnes je v Nigeru ikonou tuarežské identity.

Chtěla jsem mu vzdát hold, neboť Dominique na poslední stránce *Histoire et Traditions des Européens* můj příběh zmínil. A chtěla jsem také ukázat, že Dominique Venner nebyl racialista, jak se předpokládá. Byl to diferencialista. 3] Říkával: „Biju se za to, aby každý národ-lid mohl bránit svou identitu.“ Přál si, aby Tibeťané žili jako Tibeťané, Evropané jako Evropané, Bretonci jako Bretonci... podle svých tradic.

Jaká hlavní díla D. Vennera vás obzvláště ovlivnila?

Když jsem ho potkala, psal ***Histoire et Traditions des Européens*** [2002]. Četla jsem ji ve všech podobách, několikrát. Je to **zásadní kniha**. Ale když se obracím k mladým čtenářům, doporučila bych jim především ***Un Samouraï d'Occident*** [2013], jeho testament. V „Samurajovi“ je rozměr moudrosti i praxe. Pak je třeba ponořit se hlouběji. Přejít k „Dějinám a tradicím Evropanů“, které jsou podrobnější. To je etická a duchovní stránka.

Pokud jde o stránku historickou a politickou, doporučuji ***Le Siècle de 1914*** [2006], mistrovské dílo. Společně jsme napsali ***Le Choc de l'Histoire*** [2011], knihu rozhovorů, která je nejprístupnější a uvádí do jeho díla.

A konečně ***Le Cœur rebelle*** [1994], četba spíš pro mladé muže, neboť je dost chlapácká. Je to velkolepé svědectví o jeho politickém angažmá a válčení v Alžírsku...

Carnets rebelles (tři svazky, které jsou teď k dostání u La Nouvelle Librairie) nemusí být nutně první z toho, co byste si od Dominiqua měli přečíst. Pokud se vám jeho dílo líbí, je zajímavé se do něj ponořit po přečtení všeho ostatního a pochopit jeho genezi. Je to důl myšlenek, odkazů a četby. Zejména objevíte spoustu autorů, které i dnes stojí za to číst.

Jak odpovídáte těm, kdo říkají, že Dominique Venner nebyl skutečným historikem, a že z některých jeho knih je to cítit?

I tak za ***Histoire de l'Armée rouge*** obdržel cenu Francouzské akademie. Vedl časopis *Nouvelle Revue d'Histoire*. Dělal jsme rozhovory s největšími historiky. Přátelské vztahy měl s **Lucienem Jerphagnonem**, velkým odborníkem na antiku, a mnoho velkých historiků Dominiquovu práci oceňovalo.

Nicméně určité výtky chápu. Dominique Venner nebyl historikem, upínajícím se k nepodstatným detailům. Historie mu nebyla mrtvou literou: měla by nám umožňovat přemýšlet o Přítomnosti. Byl proti představě, že studium historie je neutrální. Chtěl, aby

každý historik svou zaujatost akceptoval. Každý pohled je politický. Každý pohled zaujatý.

Jeho vztah k Historii měl i filosofický rozměr. Ne, nebyl akademickým historikem, co fakta popisuje bez jakékoli reflexe. Byl to myslitel o dějinách. Ve vztahu k univerzitě a vůči všem jalovým konvencím byl svobodný.

Tuto svobodu tónu a ducha lze ostatně nalézt i u další osobnosti, s níž jste trávila čas, u Guillaumea Fayeho. Nejsou konec konců tyto dvě osobnosti dvěma tvářemi téhož Blížence, anebo se přinejmenším doplňují?

Ano, byli svobodní, vymanili se z akademismu. 4] Dominique jim (akademikům) vyčítal, že všechno sterilizují, zabředávají do mikroskopických podrobností a nepřemýšlejí. Guillaume Faye byl koncepčnější, filosofičtější, výborný autor. Psal své knížky velice rychle, ale myslím, že kdyby byl při jejich redigování přísnější, mohly být ještě lepší.

Guillaume Faye byl báječný řečník. Dokázal sál rozproudit neuvěřitelným způsobem. A měl talent na vymýšlení pojmů. Dominique Venner byl jiný. Neměli tentýž intelektuální profil. Lidsky nebyli nutně kompatibilní (smích). A upřesním, že s Guillaumem jsem nikdy žádný citový vztah neměla (smích). Pracovala jsem pro něj, ale rychle se stal nezvladatelným. Geniální, ale nezvladatelný.

Dominique Venner a Guillaume Faye byli jak dvě různé planety. Pro identitářské hnutí ale obrovsky přínosní.

Píšete, že jste nikdy nepoznala energičtějšího člověka, než byl on. Můžete nám vysvětlit proč?

Nikdy jsem nikoho neviděla tolik pracovat. Dílu obětoval všechno. Byl jím pronásledován. I když byl vyčerpaný, nemocný, pracoval až do tří do rána, své texty četl desetkrát... Byl to perfekcionista jako nikdo, koho jsem kdy poznala. Vedle něho jsem měla dojem, že jsem lenoch, i když mi bylo o šestatřicet let míň... Říkala jsem si: „Vynakládat takovou energii, takové tvůrčí nadšení, to není možné.“ Dojímalo mě to. Zemřel v osmasedmdesáti letech, ale ještě v sedmasedmdesáti pracoval deset hodin denně...

Nebylo to pro ženu, která s ním sdílela život, iritující?

Nebylo to vždycky jednoduché. Ale smířila jsem se s tím a byla jsem velice nezávislá. A cítila jsem, že má nějaké poslání, které chce dokončit, v tom smyslu jsem to respektovala. Ovšem to, co jsem akceptovala u Dominiqua Vennera, bych od žádného jiného muže neakceptovala, to je jasné. Obdivovala jsem toho muže stejně jako jeho dílo.

Jaký odkaz podle vás zanechal na jedné straně své pokrevní rodině (svým dětem, vám...), a na druhé své rodině politické a obecněji kulturní?

Zasáhlo mě, že jsem byla svědkem geneze díla. Sledovat velkého spisovatele v procesu tvorby. Umělci jsou lidé, které obdivuji nejvíc. Fascinuje mě umět zasvětit svůj život dílu.

Dominique mi intelektuálně ohromně dodal, sehrál úlohu z Pygmalióna, naučil mě psát. Přiměl mě, abych si oblíbila jeho estetiku. Bylo to dvanáct let nepřetržitého dialogu a pochopila jsem prázdnotu, co po jeho smrti zůstala. Cítila jsem se pak velice osamělá. Žít s ním bylo neuvěřitelně bohaté, prožívala jsem to jako výsadu.

Co se týče společenství, Dominique mi vyprávěl, že po konferenci s mladými z **Europe-Jeunesse** si stěžovali. Nato mi řekl: „Jenže co by říkali v naší době, kdy jsme ke čtení neměli nic? Jediná kniha, kterou jsem tehdy ve věznici La Santé četl, bylo *Co dělat?*. Od Lenina. Nic nebylo.“ 5] Dnes jsou Guillaume Faye a Dominique Venner pro mladou generaci čtenářskými poklady. Nejsou sirotky. Dominique Venner byl mimořádný *passeur* (stále je). 6] Musíme se jeho spisy vzdělávat. Pro přežití v naší soumravné době jsou nezbytné [jako lampa, abychom netápali!]. Dominique obrodu nevyučoval, ta ale může nastat jenom tehdy, dokud jsou lidé, kteří tvoří a předávají.

Mladým hloubalům odkázal svými texty krásné vidění světa a cesty k probádání. Ale také nám prostě říká, co je žít jako Evropan. V jeho knihách máme všechno.

Poskytl tak jako Plútarchos podobu vzoru života, nádherné obrazy, modely chování a morálky pro život. Dominique Venner dává Historii a jejím postavám smysl.

Na druhou stranu říkáte, že by se z Dominiqua Vennera neměl dělat muzeální artefakt, někdy až náboženský. Proč?

Nechci, aby lidi měli o mém manželovi utkvělou představu jakési kamenné sochy (z mramoru). Jeho knihy musíte číst a vychovávat se jimi s kritickou myslí, včetně nesouhlasu. Není to pocta, chtít ho zesošnit. Nejlepší pocta, kterou mu můžeme vzdát, je číst jeho knihy, pokoušet se lépe žít a bojovat proti tomu, co nás popírá.

Když čtu svědectví o svém manželovi, někdy si říkám, že neodpovídají muži, kterého jsem znala. To není překvapivé, protože to byl člověk velice tajnůstkářský. A tak bylo důležité poodhalit v této knize [*À la rencontre d'un cœur rebelle. Entretiens sur Dominique Venner*] trochu z jeho soukromí.

Rozhovor s Clotilde Vennerovou: „**Dominique Venner disait qu'il se battait pour que chaque peuple puisse défendre son identité**“ vyšel na stránkách Breizh-info.com 23. června 2023.

Poznámky:

1] **Phillipe Randa** založil v roce 1996 vydavatelství a knihkupectví L'Æncre, které sdílely stejnou adresu. V roce 1997 došlo k rozdělení, kdy vydavatelství pokračovalo pod názvem L'Æncre a knihkupectví (které odkoupil **Gilles Soulas** a Gilles Sereau) bylo přejmenováno na Librairie nationale.

2] Obecně římskost značí vystříhání se v občanském životě primitivní spontánnosti.

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

3] K rozdílům mezi „rasismem“, „racialismem“ a „diferencialismem“ viz Alain de Benoist, **○ rasismu** (Klecany: Generace identity, 2022), str. 24nn a 61nn.

4] Akademik je ten, kdo problémy posuzuje pouze jako součást kultury, společnosti, civilizace, nikoli jako osobní, vnitřní problém, nýbrž profesionálně za mzdu – proto také bývají tak tvární. Měkcí, chcete-li.

5] Koncem padesátých let kulturní nadvláda egalitářů, marxistů i demo-liberálů všech odstínů, opět kulminovala. Stačí zmínit dvě jména – Sartre a Malraux.

6] „Ten, kdo spojuje doby.“